

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014, et luua Euroopa hoiuste tagamise skeem”

[COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD)]

(2016/C 177/04)

Raportöör: Daniel MAREELS

18. jaanuaril 2016 otsustas Euroopa Parlament ja 20. jaanuaril 2016 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014, et luua Euroopa hoiuste tagamise skeem”

[COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD)].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 3. märtsil 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 515. istungjärgul 16.–17. märtsil 2016 (17. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 197, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 8 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. **Koos ja samal ajal** Euroopa hoiuste tagamise skeemi (EDIS) käsitleva ettepanekuga avaldas komisjon **teatise „Pangandusliidu väljakujundamise poole”**⁽¹⁾. Sellest dokumendist nähtub, et neid kahte teksti tuleb vaadelda paralleelselt ja täiendava riskide jagamise sisseviimine (vt hoiuste tagamise skeemi ettepanek) peab käima käsikäes edasise riskide vähendamisega pangandusliidus (vt teatis). Niisiis selgub, et need tekstid moodustavad ühe terviku kaks osa ning seepärast peab komitee vajalikuks käsitleda siinkohal ka kõnealust teatist. Komitee tervitab nii seadusandlikku ettepanekut kui ka teatist.

1.2. Kokkuvõtvalt ja põhimõtteliselt on komitee arvamusel, et kuna nüüd on selge, et **Euroopa hoiuste tagamise skeemil** ja väljakuulutatud **riskide vähendamise meetmetel** on mitu ühist pangandusliidu lõpuleviimise ja tugevdamise jaoks põhimõttelist ja olulist eesmärki, tuleb mõlemat liiki meetmeid rakendada **samal viisil, kasutades tõesti samaväärseid vahendeid ja meetodeid**. Need meetodid, mis peavad pakkuma samaväärset kaitset vastavate seatud eesmärkide reaalseks saavutamiseks, on seda enam päevakajalised nüüd, mil mõlemat liiki meetmed on vastastikku täiendavad ja hädavajalikud, et pakkuda kõikide jaoks vastuvõetavat ja tasakaalustatud lahendust, mis oleks samas ka lõplik. Seepärast ja selleks, et võimaldada reaalseid edasiminekuid, on komitee jaoks **ülimalt oluline**, et nii EDISi kui ka asjaomaste riskide vähendamise meetmetega **tegeletakse ja need viidaks tõepoolest ellu viivitamatult ja paralleelselt**, vastavalt selgelt ja konkreetselt kehtestatud ajakavale. Arenguks vajalike õigete tingimuste loomine on samuti väga oluline **majandus- ja rahaliidu edasise väljakujundamise** seisukohast, millest **pangandusliit** moodustab olulise osa.

1.3. Pangandusliidus on omakorda oluline roll Euroopa hoiuste tagamise skeemil, mis moodustab selle kolmanda samba. Komitee on juba varem olnud pangandusliidu edasise väljakujundamise ja hoiuste tagamise skeemi kindel toetaja ning toonitanud selles valdkonnas kiire tegutsemise vajadust, et tugevdada ELi majanduslikku ja finantsstabiilsust.

⁽¹⁾ COM(2015) 587 final.

1.4. Hoiuste stabiilsus, kindlus ja turvalisus on meie kõigi, ning eelkõige säästjate ja hoiustajate huvides. Komitee peab endiselt oluliseks nende usalduse toetamist ja neile suurima võimaliku kaitse tagamist. Seetõttu tuleb suurendada säästjate ja hoiustajate usaldust pankade vastu ja võimaldada neil saada kasu finantsintegratsioonist ja pankade võrdsetest konkurentsitingimustest. Lisaks on stabiilsed hoiused jätkuvalt vajalikud majanduse, kodumajapidamiste ja ettevõtete, eelkõige VKEde rahastamiseks.

1.5. Komitee jaoks on peamine pangandusliidu edasine tugevdamine EDISI abil, pangandusliidu vastupanuvõime suurendamine võimalike finantskriiside suhtes ja finantsstabiilsuse edendamine. Euroopa hoiuste tagamise skeem on oma ülesehituse poolest sobiv positiivse mõju avaldamiseks üksikutele liikmesriikidele ja pankadele, kuna saab paremini aidata leevendada suuri kohalikke šokke. See võib vähendada mõne inimese soovi spekuloida teatud riikide või pankade vastu ning seega väheneb hoiuste väljavoolu oht. Samal ajal nõrgendab see jätkuvalt sidet pankade ja vastavate riikide vahel.

1.6. Pangandusliidus riskide vähendamiseks kavandatud meetmed on omakorda sama vältimatud. Need aitavad kaasa pangandusliidu tugevdamisele, hoolitsedes pankadevaheliste võrdsete konkurentsitingimuste eest ning nõrgendades sidet pankade ja vastavate riikide vahel. See suurendab süsteemi vastupanuvõimet ja stabiilsust. Riske vähendavate mehhanismide heakskiitmine nõuab võrdsete konkurentsitingimuste reaalsel elluviimisel eeskirjade ja järelevalve näol ning see omalt poolt aitab kaasa hädavajalikule vastastikusele usaldusele kõikide pangandusliidus osalevate riikide vahel.

1.7. Kõnealused meetmed nõuavad, et kõik liikmesriigid võtaksid üle ja rakendaksid täiel määral olemasolevat pangandusliidu õigusraamistikku (pankade finantsstabiilsuse taastamise ja kriisilahenduse direktiiv ning hoiuste tagamise direktiiv). Positiivse märkusena võib täheldada, et pärast EDISI ettepanekute ja teatise avaldamist on vähenenud selliste riikide arv, kes peavad nende nõuete täitmise nimel veel pingutama. Teiste riikide osas võtab komisjon meetmeid.

1.8. Tähelepanu tuleb suunata riskide edasisele vähendamisele pangandussektoris ja maksimaalsele ühtlustamisele pangandusliidu nendes valdkondades, kus meetmed on juba võetud. Seejuures peetakse hädavajalikuks hästi kapitaliseeritud, stabiilsete ja tõhusate riiklike hoiuste tagamise skeemide eelnevat loomist. Ka pangandusliidu kõnealuse samba edasisel elluviimisel tuleb maksimaalselt vältida võimalikke moraalariske, seda nii pankade, valitsuste kui ka hoiustajate suhtes. Moraaliriski reaalsed juhtumid võivad ohustada pangandusliidu tõhusat ja turvalist toimimist selle südames. Nõue, mille kohaselt liikmesriik saab kasutada EDISI vahendeid alles siis, kui ta on täitnud kõik eeltingimused, on siin omal kohal.

1.9. Komitee on seisukohal, et arvestades küsimuse olulisust pangandusliidu, majandus- ja rahaliidu lõpuleviimise ning säästjate ja hoiustajate usalduse jaoks, peaks komisjon tegema kõikehõlmava mõjuhindangu, mis võiks põhineda varasematel, hoiuste tagamise direktiivi raames tehtud samalaadsetel uuringutel. Mõjuhindangu tulemused tuleb avalikustada ka selleks, et tugevdada veelgi ettepaneku legitiimsust.

1.10. Nagu nähtub mitmest hiljutisest rahvusvahelisest aruandest, on riikidevahelised erinevused jätkuvalt suured ning eri valdkondades esineb mitmeid puudujääke. Nende erinevuste ja puudujääkidega tuleb tegeleda. Üksikasjadesse laskumata märgib komitee, et tegu on muu hulgas suure hulga viivislaenudega pangandussektoris ning selle hulga ebavõrdse jaotumisega pankade ja euroala liikmesriikide vahel.

1.11. Komitee soovib, et riskide edasisel vähendamisel pöörataks piisavalt tähelepanu selle mõjule laenu andmisele. Eelkõige laenu andmine VKEdele, tööstussektori VKEdele, idufirmadele ja teistele noortele ettevõtetele peab olema ELi ja selle liikmesriikide prioriteet ning selleks ka jääma.

1.12. Komitee peab samuti oluliseks edasimineku majandus- ja rahaliidu edasises väljakujundamises. Viimane tugineb muu hulgas rahandus- ja finantssambale, mis eeldab ELi juhitava täieulatusliku pangandusliidu rakendumist. Kuna komitee on varem märkinud, et majandus- ja rahaliit on jätkuvalt ebakindel ja seisab silmitsi suurte probleemidega, tuleb liitu jätkuvalt tugevdada, arendades edasi kõiki selle sambaid.

1.13. Komitee hinnangul on edasiminekuks võimaldamiseks ülimalt vajalik luua selles valdkonnas asjakohased ja õiged tingimused. Komitee jaoks on keskne mõiste usaldus ja selle suurendamine liikmesriikide vahel. Liikmesriikidevaheline usaldus eeldab samuti võrdseid konkurentsitingimusi ja lähenemisele suunatud koordineeritud lähenemisviise.

1.14. Lähenedamine on saanud kriisis kannatada ja nüüd tuleb seda kiiremas korras edasi arendada liikmesriikide sees ja nende vahel. Lisaks tuleb samal ajal toetada ka majanduse elavdamist, lihtsustada makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimist ja parandada kohanemisvõimet.

1.15. Komitee tervitab tõika, et uus hoiuste tagamise skeem ei tohi suurendada pangandussektori kulusid, ning on samas arvamusel, et eelistada tuleks kavandatud riskipõhise osamaksete arvutamise meetodi kaasamist otse EDISi ettepanekusse, mitte sätestada seda delegeeritud õigusaktides. Tegemist on ikkagi kavandatud skeemi olulise osaga, mis tuleks – põhimõtteliselt – määratleda kõrgeimal tasandil.

2. Taust

2.1. Pangandusliitu luues otsustati, et selle sambad luuakse järk-järgult.

2.2. Kaks esimest sammu olid ühtse järelevalvemehhanismi loomine, mille raames Euroopa Keskpank kontrollib⁽²⁾ euroala panku⁽³⁾, ning ühtse kriisilahenduskorra kehtestamine alates 1. jaanuarist 2016.

2.3. Nüüd tehakse ettepanek pangandusliidu kolmanda samba – **Euroopa hoiuste tagamise skeemi**⁽⁴⁾ – rajamiseks. Selle aluseks on kehtiv hoiuste tagamise skeemi direktiiv⁽⁵⁾, millega loodi riiklikud hoiuste tagamise skeemid ja nähti ette institutsiooniliste kaitseskeemide, nagu Euroopa hoiuste tagamise skeem, tunnustamine. Selline süsteem soovitatakse pikemas perspektiivis kasutusele võtta ka viie juhi aruandes teemal „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“⁽⁶⁾.

2.4. Uus ettepanek⁽⁷⁾ töötatakse välja järk-järgult ja etappide kaupa⁽⁸⁾.

2.4.1. Esimeses etapis on tegu *edasikindlustuse skeemiga*, mis peaks kestma kolm aastat kuni aastani 2020. Selles etapis saab riiklik hoiuste tagamise skeem Euroopa hoiuste tagamise skeemi vahendeid kasutada alles siis, kui kõik omavahendid on ära kasutatud, ja tingimusel, et asjaomane liikmesriik on täielikult rakendanud hoiuste tagamise skeeme käsitleva direktiivi asjaomaseid nõudeid. Selle eesmärk on niisiis nõrgendada sidet pankade ja vastavate riikide vahel.

2.4.2. Seejärel muutuks EDIS järk-järgult ühisrahastusega süsteemiks („kaaskindlustus“). Selles etapis ei pea riiklik kindlustusskeem ära kasutama kõiki omavahendeid, enne kui talle võimaldatakse ligipääs Euroopa hoiuste tagamise skeemi vahenditele, juhul kui sekkumine peaks olema vajalik. Ligipääs nendele vahenditele oleks algselt madala määraga (20 %) ning kasvaks nelja aastaga 80 %-ni. Niisiis on siin tegu riskide jagamise kõrgema määraga riiklike skeemide vahel.

2.4.3. Kolmandas etapis suurendatakse Euroopa hoiuste tagamise skeemiga tagatud riski järk-järgult 100 %-ni. Seega asendaks uus skeem kõik riiklikud hoiuste tagamise skeemid täielikult alates 2024. aastast ning sellest saaks üks ja ainus hoiustajatele kompensatsiooni maksmise eest vastutav skeem.

2.5. EDISi raames nähakse ette ka Euroopa hoiuste tagamise fondi viivitamatu loomine. Seda rahastatakse pankade riskiga kaalutud sissemaksetest. Skeemi kasutamine ei tohi suurendada pangandussektori kulusid, kuna Euroopa sissemaksed EDISisse arvatakse maha nende riiklikesse hoiuste tagamise skeemidesse tehtavatest maksetest.

2.6. Skeemiga kaasnevad ranged tagatised: näiteks kindlustatakse vaid need riiklikud hoiuste tagamise skeemid, mis vastavad ELi nõuetele ja mis on üles ehitatud neid nõudeid silmas pidades.

⁽²⁾ Alates novembrist 2014.

⁽³⁾ Suuri panku (ligikaudu 130) jälgib Euroopa Keskpank otse, ülejäänute puhul (üle 6 000 panga) teostavad kontrolli enamasti riiklikud järelevalveasutused.

⁽⁴⁾ Kasutusel on ka ingliskeelne lühend EDIS, European Deposit Insurance Scheme (Euroopa hoiuste tagamise skeem).

⁽⁵⁾ Direktiiviga nähakse ELi hoiustajatele ette kuni 100 000 euro suuruste hoiuste kaitse.

⁽⁶⁾ Vt „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“, Jean-Claude Junckeri ning Donald Tuski, Jeroen Dijsselbloemi, Mario Draghi ja Martin Schulzi tihedas koostöös valminud aruanne, eelkõige lk 11.

⁽⁷⁾ Vt „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014, et luua Euroopa hoiuste tagamise skeem“, COM(2015) 586 final – 2015/0270 (COD), mis avaldati 24. novembril 2015.

⁽⁸⁾ Euroopa hoiuste tagamise skeemi ülesehitus järgib tüüpilist pangandusliidu mudelit: kehtiva hoiuste tagamise direktiivi näol on sätestatud kõigile 28 liikmesriigile ühtne reeglistik, mida täiendaks Euroopa hoiuste tagamise skeem, mis on kohustuslik euroala liikmesriikidele, kuid avatud ka ELi ülejäänud liikmesriikidele, kes soovivad pangandusliiduga ühineda.

2.7. Paralleelselt uue skeemi loomisega teavitas komisjon teatises „Pangandusliidu väljakujundamise poole”⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾ veel mitmest pangandusliidus riskide vähendamiseks mõeldud meetmest.

3. Üldised märkused

3.1. Komitee märgib, et koos Euroopa hoiuste tagamise skeemi puudutavate ettepanekutega avaldati teatis⁽¹¹⁾ riskide vähendamise kohta pangandusliidus. Komisjoni hinnangul tuleks neid kahte dokumenti käsitleda paralleelselt. Suurema riskijagamise kehtestamisega (vt EDISI ettepanek) seoses märgitakse, et see peab käima käsikäes täiendava riskide vähendamisega. Seepärast käsitleb komitee neid kahte dokumenti kui ühe terviku kahte osa. Alljärgnevaid tähelepanekuid ja märkusi uute dokumentide kohta tuleb vaadelda seda silmas pidades.

3.2. Komitee on algusest peale pooldanud pangandusliitu ja tervitanud samme, mis on astunud selle esimese ja teise samba rajamiseks⁽¹²⁾. Komitee jaoks oli oluline, et sellega hakataks viivitamatult tegelema⁽¹³⁾.

3.3. Samuti on komitee alati pooldanud pangandusliidu lõpuleviimist⁽¹⁴⁾ ning selle kiiret täiendamist kolmanda, hoiuste kaitset korraldava sambaga. Selles kontekstis on juba varem rõhutatud ühtse hoiuste tagamise skeemi tugevdamisele ja parandamisele⁽¹⁵⁾.

3.4. Komitee tervitab Euroopa hoiuste tagamise skeemi käsitlevaid ettepanekuid ning toetab nende eesmärgi tugevdada pangandusliitu, parandada ja ühtlustada hoiustajate kaitset, tugevdada finantsstabiilsust ning nõrgendada sidet pankade ja vastavate riikide vahel.

3.5. Tänu riskijagamise põhimõttele võib selline skeem mõjutada positiivselt teatud liikmesriikide ja pankade olukorda, kuna see skeem suudab – vajaduse korral – praegustest riiklikest süsteemidest oluliselt paremini aidata leevendada kohalikke suuri šokke. See võib vähendada mõne inimese soovi spekuloida teatud riikide või pankade vastu ning seeläbi väheneb üleüldiselt risk kogu pangandusliidus.

3.6. Hoiustajate hoiuste asjakohane kaitse ja nende maksimaalne tagamine on vältimatu. Kriisist alates on tehtud olulisi edusamme ja uute ettepanekute eesmärgipärasus võib aidata usaldust veelgi suurendada, kuna need võivad aidata kaasa suuremale riikidevahelisele finantsintegratsioonile ja pankadevahelistele võrdsetele konkurentsitingimustele.

⁽⁹⁾ Need meetmed hõlmavad muu hulgas järgmist:

- liikmesriikide valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse vähendamine usaldatavusnõuete kohaldamisel, et ühtsel järelevalvemehhanismil oleks võimalik tegutseda nii tulemuslikult kui võimalik;
- riiklike hoiuste tagamise skeemide ühtlustamine;
- õigusaktide vastuvõtmine rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud õigusraamistiku ülejäänud pangandust käsitlevate elementide rakendamiseks, eelkõige meetmed pankade finantsvõimenduse piiramiseks, pankade stabiilse rahastamise tagamiseks ja riskiga kaalutud varade võrreldavuse parandamiseks ning selleks, et võimaldada pankadel täita finantsstabiilsuse nõukogu kahjumikatmisvõime soovitusi 2019. aastaks, nii et raskustes olevate pankade käsituses oleks vajalikud vahendid ning nad ei peaks taotlema maksumaksjate raha;
- olemasolevate eeskirjade rakendamine, et viia miinimumini avaliku sektori vahendite kasutamine maksevõimelise ja kriisikindla pangandussektori toetamiseks;
- suurem liikmesriikidevaheline lähendumine maksejõuetusalaste õigusnormide valdkonnas, nagu on märgitud kapitaliturgude liidu loomise tegevuskavas;
- algatused riigi rahandusega seotud pangariskide usaldatavusnõuetekohaseks käsitlemiseks, nagu piirangute kehtestamine pankade riskipositsioonidele seoses teatud riikide võlakirjadega, et nende riskipositsioon oleks hajutatud.

⁽¹⁰⁾ Vt „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpankale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Pangandusliidu väljakujundamise poole”, COM(2015) 587 final, 24.11.2015.

⁽¹¹⁾ Vt punkt 2.7.

⁽¹²⁾ Vt ühtne järelevalvemehhanism ja ühtne kriisilahenduskord.

⁽¹³⁾ Vt muu hulgas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), seoses selle koostoitmeiga nõukogu määrusega (EL) nr .../..., millega antakse Euroopa Keskpankale eriulesanded seoses krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga” COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD) ning „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: tegevuskava pangandusliidu poole liikumiseks” (ELT C 11, 15.1.2013, lk 34), punkt 1.12.

⁽¹⁴⁾ Vt muu hulgas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majandus- ja rahaliidu väljakujundamine – Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepanekud ELi järgmiseks õigusloomeperioodiks” (ELT C 451, 16.12.2014, lk 10) ja „Majandus- ja rahaliidu väljakujundamine: poliitiline samm” (ELT C 332, 8.10.2015, lk 8).

⁽¹⁵⁾ Vt joonealustes märkustes 13 ja 14 nimetatud arvamusi.

3.7. Stabiilsed hoiused kujutavad endast esmajoones majanduse, kodumajapidamiste ning väikeste ja noorte ettevõtete (nagu VKE-d, tööstussektori VKEd⁽¹⁶⁾) ja idufirmad) loomulikku ja hädavajalikku rahastamise allikat ning aitavad niisiis kaasa majanduse tarvilikule kasvule. VKEd (laiemas mõistes) annavad Euroopa majandusse eluliselt olulise panuse, kuna nende kanda on kaks kolmandikku kogu erasektori tööhõivest ning 85 % töökohtade netokasvust. Komitee mõistab, et elujõulistele VKEdele laenude andmine on põhimõttelise tähtsusega majanduskasvu ja uute töökohtade loomise seisukohast ning seepärast peaks see olema põhiprioriteet nii Euroopa kui ka riikide tasandil.

3.8. Mis puudutab edasist riskide vähendamist, sobib siinkohal sama lähenemisviis nagu Euroopa hoiuste tagamise skeemi puhul ning seepärast tervitab komitee komisjoni teatist. Seda eriti põhjusel, et ühelt poolt on neil kahel dokumendil teatud ühised põhieesmärgid, nagu pangandusliidu tugevdamine ning pankade ja vastavate riikide sideme nõrgendamine, ja teiselt poolt nõuab eesmärkide saavutamine selgelt meetmete kombinatsiooni.

3.9. Riskide vähendamise seisukohast ei tohi praegust olukorda kindlasti tähelepanuta jätta. Esmajoones tuleb keskenduda riskide edasisele vähendamisele pangandussektoris ja püüelda suurema ühtlustamise poole pangandusliidu nendes valdkondades, kus meetmed on juba võetud.

3.10. Ennekõike tuleb kõigis liikmesriikides täielikult üle võtta ja rakendada olemasolev pangandusliidu raamistik. Kui Euroopa hoiuste tagamise skeemi ettepaneku avaldamise ajal ei olnud suhteliselt suur osa liikmesriike finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi ja/või hoiuste tagamise skeemi veel üldse üle võtnud või olid seda teinud osaliselt, siis nüüdseks on olukord paranenud. Teiste riikide osas võtab komisjon meetmeid⁽¹⁷⁾.

3.11. Hoiuste tagamise skeemi edasine ülevõtmine ja rakendamine ning sellega seotud eelnev rahastamiskord kujutavad endast teatud probleeme. Moraaliriski piiramiseks peetakse vajalikuks suuremat ühtlustamist ning hästi kapitaliseeritud, stabiilsete ja tõhusate riiklike hoiuste tagamise skeemide eelnevat loomist. Samuti vajab tähelepanu riski piiramine Euroopa hoiuste tagamise skeemi kõikide etappide elluviimisel. Selles kontekstis tuleb jälgida ohte, mis võivad tuleneda riskide liiga kiirest ja rangest ühiskasutusse võtmisest. Nõuded, mille kohaselt liikmesriigid saavad kasutada EDISi vahendeid alles siis, kui nad täidavad kõiki tingimusi ja on rakendanud olemasolevad õigusaktid, on siin omal kohal.

3.12. Lisaks on riikidevahelised erinevused jätkuvalt suured ning eri valdkondades esineb mitmeid puudujääke, nagu järeldub mitmetest hiljutistest rahvusvahelistest aruannetest⁽¹⁸⁾ (¹⁹). Nende puudujääkidega tuleb tegeleda. Puudujääkide hulgas on ka viivislaenu suur hulk pangandussektoris ning selle hulga ebavõrdne jaotumine pankade ja euroala liikmesriikide vahel⁽²⁰⁾. Võimalik tõhus lahendus sellele olukorrale, mis arvestaks kõigi oluliste aspektidega, võiks olla nõue, mille kohaselt tuleb hoiuste tagamise valdkonnas liikuda riskide jagamise suunas. See nõuab omakorda Euroopa tasandil juhitud homogeenset järelevalvemehhanismi.

⁽¹⁶⁾ Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEd) tööstussektoris.

⁽¹⁷⁾ Hoiuste tagamise skeemi kohta vt Euroopa Komisjoni 10. detsembri 2015. aasta pressiteade „Finantsteenused: komisjon nõuab kümnele liikmesriigile hoiuste tagamise skeemi käsitlevate ELi eeskirjade rakendamist” (vt http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6253_en.htm).

Finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kohta vt 22. oktoobri 2015. aasta pressiteade „Komisjon kaebab kuus liikmesriiki Euroopa Kohtusse seoses ELi pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse eeskirjade mitteülevõtmisega” (vt http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5827_en.htm).

⁽¹⁸⁾ Vt EBA – 2015 EU-wide transparency exercise – aggregate report, vt <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1280458/2015+EU-wide+Transparency+Exercise+Report+FINAL.pdf> (november 2015) ja EKP Economic Bulletin nr 2015/5, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201505.en.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Vt Euroopa Pangandusjärelevalve aruanne, eelkõige kokkuvõtte lk 6 ja 7: „Varade kvaliteet ja tasuvusmäär on ka paranenud, ent jäävad – tingituna madalast algsest tasemest – muret tekitavaks. Viivisnõuete näitajad, mis avaldati esimest korda pärast Euroopa Keskpanka määratluse ühtlustamist, moodustavad ligi 6 % kõigist ELi laenudest ja ettemaksetest, ja isegi 10 %, kui arvestada ainult mittefinantsettevõteteid, kuigi samas on erinevused riikide ja pankade vahel suured. 2015. aastal kasumlikkus suurenes, kuid on siiski, võrreldes pankade hinnangulise omakapitalikuluga, ajalooliselt väike. 2015. aasta juunist on ELi pankade omakapitali investeringute tulusus olnud 9,1 %.

Täna avaldatud andmed viitavad ikka veel olemasolevale, ent tasapisi vähenevale eelistusele investeerida riigivõlainstrumentidesse, arvestades sellega, et pangad teavitasid juunis 2015 nende valduses olevate välismaiste võlakirjade hulga suurenemisest.”

⁽²⁰⁾ Euroopa Keskpank, Financial Stability report, november 2015, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/financialstabilityreview201511.en.pdf?24cc5509b94b997f161b841fa57d5eca>, lk 74 jj.

3.13. Komiteel puuduvad EDISi kohta eelnevalt koostatud mõjuanalüüsi tulemused. See on vastuolus läbipaistvusnõudega. Arvestades küsimuse olulisust pangandusliidu, majandus- ja rahaliidu lõpuleviimise ning säästjate ja hoiustajate usalduse jaoks, on kindlasti vajalik kõikehõlmav mõjuhindang, mis võiks põhineda varasematel, hoiuste tagamise direktiivi⁽²¹⁾ raames tehtud samalaadsetel uuringutel. Mõjuhindangu tulemused tuleb avalikustada ka selleks, et tugevdada veelgi ettepaneku legitiimsust.

3.14. Riskide vähendamiseks kavandatud tulevase lisameetmeid tuleb käsitleda samal viisil, nagu tehti EDISi puhul, kuna mõlema eesmärk on pangandusliidu tugevdamine ning mõlemad nõuavad meetmeid nende konkretiseerimiseks ja rakendamiseks niipea, kui selleks vajalikud nõuded on täidetud.

3.15. Kõige eeltooduga arvestades on selge, et tuleb pürgida selle poole, et mõlemat liiki meetmeid võetaks ühel ja samal viisil. Mõlemad meetmeliigid täiendavad teineteist ja on vajalikud jõudmaks tasakaalustatud, ühtlasi ka lõpliku lahenduseni. Seepärast on põhimõttelise tähtsusega, et nii EDISi kui ka riskide vähendamise meetmetega⁽²²⁾ tegeletaks ja need viidaks tõepoolest ellu viivitamatult ja paralleelselt. See ei anna mitte üksnes suurimat panust pangandusliidu loomise edendamisse ning majandus- ja rahaliidu edasisse väljakujundamisse (vt allpool), vaid tagab parimal viisil ka konkreetsed edusammud.

3.16. Komitee jaoks on kõnealune küsimus samuti väga oluline majandus- ja rahaliidu edasise lõpuleviimise kontekstis. See on omakorda rajatud rahandus- ja finantsambale, hõlmates täieõiguslikku pangandusliitu. Arvestades, et komitee on eelnevalt märkinud, et majandus- ja rahaliit on jätkuvalt ebakindel ja seisab silmitsi suurte probleemidega⁽²³⁾, tuleb liitu jätkuvalt tugevdada, arendades edasi selle kõiki sambaid.

3.17. Juba varem on märgitud, et riikide ja pankade järjekindlate sidemete tõttu tõrguvad liikmesriigid jätkuvalt loomast vajalikke poliitilisi ja majandustingimusi, mistõttu lükatakse kõige sobivamate ja tõhusamate otsuste langetamist edasi⁽²⁴⁾.

3.18. Seetõttu on oluline muuta edusammude tegemine võimalikuks ning peamine vahend selleks on usaldus ja selle tugevdamine liikmesriikide vahel. Liikmesriikidevaheline usaldus eeldab samuti võrdseid konkurentsitingimusi ja lähenemisele suunatud koordineeritud lähenemisviise.

3.19. Lähenemine on saanud kriisid kannatada ja nüüd tuleb seda kiiremas korras edasi arendada liikmesriikide sees ja nende vahel. Lisaks tuleb samal ajal toetada ka majanduse elavdamist, lihtsustada makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimist ja parandada kohanemisvõimet.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Komitee tervitab EDISi ettepaneku põhimõtet, et skeem ei tohi suurendada pangandussektori kulutusi. Pärast põhjalikku mõjuhindangut määrati varem pangandussektori panuseks 0,8 % tagatud hoiustest⁽²⁵⁾⁽²⁶⁾. Oluline on ka see, et osamakseid riiklikesse ja Euroopa skeemidesse ei suurendataks, et pidada kinni lisakulude välistamise nõudest.

4.2. Sellele lisaks on oluline maksimaalselt ühtlustada riiklikud osamakseid, et luua täielikult võrdsed konkurentsitingimused riiklike hoiuste tagamise skeemide vahel ning vältida skeemidevahelisi erinevusi.

4.3. Võrdsetest konkurentsitingimustest lähtuv lähenemisviis peab seisma esiplaanil nii pangandusliitu kuuluvate riikide vahel kui ka nende liikmesriikide puhul, kes liitu ei kuulu. See eeldab muu hulgas, et nüüd tuleb edasi tegeleda hoiuste tagamise direktiivi praeguste sätete täiendava ühtlustamisega, et saavutada suurem lähenemine kõigi liikmesriikide skeemide vahel.

⁽²¹⁾ Komisjoni esindajate sõnul on kõnealuste ettepanekute puhul lähtutud mõjuhindangust, mis koostati hoiuste tagamise direktiivi muutmiseks. Vt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010SC0834>, eelkõige dokumendi punkte 7.8 ja 7.11.

⁽²²⁾ Riski vähendamise meetmete osas on tähtis võtta esimeses järjekorras neid meetmeid, mis on kõige olulisemad siinkohal käsitletavast lähenemisviisist lähtuvalt.

⁽²³⁾ Vt joonealuses märkuses 14 nimetatud arvamusi.

⁽²⁴⁾ Vt joonealuses märkuses 14 nimetatud esimese arvamuse punkt 4.1.2.

⁽²⁵⁾ Hoiuste tagamise direktiivi kontekstis.

⁽²⁶⁾ Või 0,5 %, kui teatud tingimused on täidetud.

4.4. Institutsioonilised kaitseskeemid annavad rahalist toetust, kui skeemide liikmed satuvad raskesse olukorda, ning aitavad niisiis ära hoida pankade maksejõuetuks muutumist. Uues EDISI õigusaktis tuleks täiel määral tunnustada nende skeemide ennetavat mõju, vastasel juhul võib see kahtluse alla seada kogu käsituse.

Brüssel, 17. märts 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS
